

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo(at)lvm.fi
joel.karjalainen(at)lvm.fi

Lausunto
Laakkonen/MT

1 (4)
131/03.04.00.00/2016

30.8.2016

Lausuntopyyntö 16.8.2016, LVM/1437/08/2016

Vuoden 2017 osto- ja velvoiteliikenne

Nykytilanne

Suomen rautateillä harjoitetaan tällä hetkellä henkilöliikennettä kolmella eri tavalla järjestettynä. Näitä ovat julkisen palvelun velvoitteen alainen liikenne, VR-Yhtymä Oy:n markkinaehtoinen liikenne sekä valtion tukema ostoliikenne.

VR-Yhtymä Oy:lle on myönnetty yksinoikeus henkilöliikenteen harjoittamiseen Suomen rautateillä liikenne- ja viestintäministeriön sekä VR:n välisellä yksinoikeussopimuksella. Yksinoikeussopimuksen nojalla VR harjoittaa markkinaehtoista henkilöliikennettä liiketaloudellisin perustein, jolloin se vastaa itsenäisesti vuorotarjonnasta ja liikenteen aikatauluista. Yksinoikeutensa vastineeksi VR harjoittaa julkisen palvelun velvoitteen alaista liikennettä yhteensä 20 miljoonalla eurolla vuosittain. Tämän lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö hankkii yhtiöltä henkilöliikennepalveluja 30 miljoonalla eurolla vuosittain. Sekä velvoite- että ostoliikenteen vuorot ja aikataulut VR suunnittelee yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Osto- ja velvoiteliikenteellä pyritään täydentämään vuorotarjontaa ja mahdollistamaan liikenne sellaisilla yhteysväleillä, jonne sitä ei markkinaehtoisesti synny. Tällä pyritään kulloinkin käytössä olevilla resursseilla mahdollisimman suureen yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen tukemalla laajaa joukkoa kansalaisia heidän liikkumistarpeissaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö suunnittelee osto- ja velvoiteliikenteen mukaisten aikataulujen uudelleentarkastelua vuodelle 2017. Voimassa olevan velvoiteliikennettä koskevan päätöksen mukaan nykyinen velvoiteliikenne päättyy 10.12.2016. Ostoliikennesopimus on voimassa 31.12.2018 saakka, mutta myös sitä tarkastellaan samassa yhteydessä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton lausunto

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuutta lausua vuoden 2017 osto- ja velvoiteliikenteen järjestämisestä. Junien ostoliikenteeseen syksyllä

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo(at)lvm.fi
joel.karjalainen(at)lvm.fi

Lausunto
Laakkonen/MT

2 (4)
131/03.04.00.00/2016

30.8.2016

2015 kohdistetun säästöpäätöksen vuoksi henkilöliikenne Joensuu–Nurmes ja Joensuu–Varkaus-rataosilla on lakkautettu valtion ostoliikenteeseen. Varkaus–Pieksämäki-rataosuuden liikenne jäi kuitenkin ostoliikenteeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriön tammikuun 1.2.2016 päätöksellä Joensuu–Nurmes ja Joensuu–Varkaus-rataosuuksien liikenne siirrettiin velvoiteliikenteen piiriin ajalle 27.3.2016–10.12.2016.

Joensuu–Lieksa–Nurmes-liikenne

Joensuu–Lieksa–Nurmes-rataosuuden palvelutaso säilyi ennallaan niin vuorojen kuin aikataulujenkin osalta, mikä on ollut hyvä asia. Junaliikenne on välttämätöntä Pielisen Karjalan yleiselle saavutettavuudelle, asiointiliikenteelle, oppilaitoksille ja matkailuelinkeinolle. Matkustajia Joensuun ja Lieksan välillä on ollut vuosittain 45 000, ja Lieksan ja Nurmeksen välillä 20 000. Bussiliikenteen palvelutason heikkeneminen on tuonut kasvavaa matkustuspainetta juniin. Uusien asukkaiden ja työntekijöiden saamisessa haja-asutusalueille on jo tällä hetkellä suuria haasteita. Pääkaupunkiseudulle suuntautuvan junayhteyden puuttuminen hankaloittaisi rekrytointeja entisestään.

Nurmeksessa sijaitsevan Bomban karjalaiskylän uuden omistajan toimesta on aloitettu mittavat uusinvestoinnit matkailukeskuksen vetovoiman lisäämiseksi. Kolin matkailukeskus ja kansallispuisto, kasvava Pielisen matkustajalaivaliikenne ja talvinen jäätie nivoutuvat rakenteellisesti saumattomasti henkilöraide-liikenteeseen. Pielisen järvioltaan matkailuelinkeino ja tapahtumat tulee nähdä kokonaisuutena, jolle junaliikenteen jatkuvuus Lieksaan ja Nurmekseen on elinehto.

Joensuu–Varkaus–Pieksämäki-liikenne

Varkauden suunnan palvelutaso on heikentynyt rajusti, kun velvoitepäätös vähensi ostoliikenteeseen verrattuna junavuorot neljästä yhteen. Joensuusta Varkauteen kulkee velvoitepäätöksen mukaisesti tällä hetkellä vain yksi aamuisin Joensuusta kello 7.00 lähtevä juna maanantaista lauantaihin. Paluujuna lähtee Varkaudesta Joensuuhun kello 20.22. Joensuun ja Varkauden (Pieksämäen) välinen junayhteys ei ole nykytilassa palvelutasol-

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo(at)lvm.fi
joel.karjalainen(at)lvm.fi

Lausunto
Laakkonen/MT

3 (4)
131/03.04.00.00/2016

30.8.2016

taan (vuororakenne, kapasiteetti ja aikataulut) millään muotoa järkevä kokonaisuus asiakkaiden arjen matkustustarpeiden ja odotusten kannalta. Pieksämäen hyvät junajatkoyhteydet eri suuntiin ovat heikosti Joensuuhun ja Pohjois-Karjalaan suuntaavien matkustajien käytettävissä. Nykytilanne johtaa matkustajamäärien romahtamiseen ja junaliikenteen kilpailukyvyyn heikkenemiseen. VR:n matkustajamäärät ovat vähentyneet jo nyt myös Varkaus–Pieksämäki-rataosuudella.

Joensuu–Varkaus–Pieksämäki-junaliikenne jatkoyhteyksineen on erittäin tärkeä maan poikittaisliikenteelle. Matkustajia on vuositasolla ollut ennen palvelutasoheikennyksiä Joensuun ja Varkauden välillä 80 000, ja Varkauden ja Pieksämäen välillä 110 000. Potentiaalia ja kysyntää on todistettu olemassa. Joensuun maine ja vetovoima kasvavana yliopistokaupunkina edellyttää hyvää liikenteellistä saavutettavuutta kaikilla liikennemuodoilla. Junaliikenteellä on erityisen suuri merkitys Joensuun noin 18 000 opiskelijalle ja oppilaitosten kilpailukyvyille. Itä-Suomen yliopiston päätös siirtää Savonlinnan kampuksen toiminnot Joensuuhun, tuo lähivuosina kasvava joukkoliikenteen kysyntää myös Joensuusta länteen suuntautuen (Varkaus, Jyväskylä, Tampere). Joensuuhun on myös sijoittunut merkittävää valtion palvelukeskustoimintaa (valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet sekä Puolustusvoimien palvelukeskus), joiden työntekijät matkustavat paljon myös lännen suuntaan.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto esittää seuraavia toimenpiteitä uudistettaessa ostojen ja velvoiteliikennettä vuodelle 2017:

- Tavoite henkilöraide liikenteen kilpailun avaamisesta on sinänsä kannatettava, sillä kilpailu avaa kustannusrakenteet läpinäkyviksi.
- Ostojen ja velvoiteliikenteiden jatkuvuus nykyisillä vähäliikenteisillä rataosuuksilla on varmistettava VR:n liikennöimänä kilpailun avautumiseen saakka mahdollisimman pitkäjänteisin ratkaisuin. Jatkuva epä tietoisuus junayhteyksistä laskee kiinnostusta junamatkustamiseen sekä vaikuttaa ihmisten ja yritysten päätöksiin.
- Henkilöraide liikenteen kilpailun avaamista on tarkoituksenmukaisinta kokeilla ensin siellä, missä matkustajavolyymit ovat suurimmat ja uusien junaoperaattorien kiinnostus näin todennäköisintä. Hyvä pilotointikohde olisi pääkaupunkiseudun lähiliikenne.

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo(at)lvm.fi
joel.karjalainen(at)lvm.fi

Lausunto
Laakkonen/MT

4 (4)
131/03.04.00.00/2016

30.8.2016

- Joensuu–Lieksa–Nurmes-liikenne (vuorojen määrä, kapasiteetti ja aikataulut) on pidettävä jatkossakin vähintään nykyisen palvelutason mukaisena. Lipunmyyntiautomaattien toimivuus on varmistettava, sillä automateissa on ollut paljon häiriöitä.
- Lisätään vähintään yksi junavuoropari Joensuun ja Varkauden väliin liikenteeseen. Junan lähtöaika Joensuusta sijoittuisi myöhäiseen iltapäivään kello 15–18 välille siten, että junavuorolta syntyy hyvät jatkoyhteydet Varkaudesta Pieksämäelle, josta edelleen muihin suuntiin. VR:n kanssa on neuvoteltava optimaalinen aikataulu- ja jatkoyhteysrakenne kalustomahdollisuudet huomioiden.
- Joensuu–Varkaus–Pieksämäki-yhteysväliä tulee tarkastella kokonaisuutena. 10.12.2016 jälkeisen ratkaisun on mahdollistettava yhdenmukainen palvelutaso ja liikenteen aikajänne koko yhteysväliillä.
- Laadukas pitkämatkainen junaliikenne tarjoaa mahdollisuuden muille liikenneyrittäjille (linja-autot ja taksit) järjestää seudullista ja paikallista liityntäliikennettä.

POHJOIS-KARJALAN MAAKUNTALIITTO
Maakuntahallitus

Risto Poutiainen
vt. maakuntajohtaja

Jari Aho
hallinto- ja talousjohtaja

Lisätiedot:

yhteyspäällikkö Sami Laakkonen
050 443 1661, sami.laakkonen@pohjois-karjala.fi